

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

5 Vtrum aliquis possit scire se habere gratiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

do potest considerari ex parte eorum, quae in creaturis ex diuina cura proueniunt. Et secundum hoc inuenitur inaequalitas, in quantum scilicet Deus sua cura quibusdam maiora, quibusdam minora prouidet dona.

AD SECUNDUM dicendum, quod ratio illa procedit secundum primum modum magnitudinis gratiae: non enim potest gratia secundum hoc maior esse, quod ad maius bonum ordinat, sed ex eo quod magis, uel minus ordinat ad idem bonum magis, uel minus participandum. Potest enim esse diuersitas intentionis & remissionis secundum participationem subiecti, & in ipsa gratia, & in finali gloria.

AD TERTIUM dicendum, quod uita naturalis pertinet ad substantiam hominis, & ideo non recipit magis & minus: sed uitam gratiae participat homo accidentaliter, & ideo eam potest homo magis, uel minus habere.

¶ Super Quaestio. 112. Articulum quintum.

ARTICVLVS V.

¶ Vtrum homo possit scire se habere gratiam.

IN art. 3. & 4. nihil occurrit scribendum.

¶ In quinto autem aduerte primo, quod notitia experimentalis per actus, de qua fit mentio pluries in litera, licet sufficiens sit ad certe sciendum nos habere animam, & intellectum &c. non tamen sufficit ad certe sciendum nos habere gratiam propter similitudinem actuum in gratia, & extra gratiam, ex naturalibus proueniunt.

¶ Aduerte secundo, quod id, quod in responsione ad secundum dicitur, quod habens fidem scit certe se habere fidem. potest intelligi multipliciter. Primo de fide acquisita, & hoc est manifestum: secundo de fide infusa, & tunc distingue certitudinem, & dic, quod certitudine scientiae nemo scit se habere fidem ex actu fidei, puta, credere: quoniam hoc potest ex propria uoluntate & intellectu prouenire. Certitudine autem fidei quilibet scit certe se habere donum infusum fidei. Et in hoc differt certitudo experimentalis fidei & gratiae: quia ex actibus gratiae quous homo putet se esse in gratia, stat tamen cum formidine partis opposita. Ex actibus uero fidei homo credit absque formidine alterius partis se habere fidem: sicut etiam credit alia credita, scilicet, incarnationem Christi &c. Et quoniam litera in responsione ad secundum loquitur de certi-

AD QUINTUM sic proceditur. Videtur quod homo possit scire se habere gratiam. Gratia enim est in anima per sui essentiam: sed certissima cognitio animae est eorum quae sunt in anima per sui essentiam, ut patet per Augustinum super Genesim ad litteram. ergo gratia certissima potest cognosci ab eo qui gratiam habet.

¶ 2. Præterea. Sicut scientia est donum Dei, ita & gratia: sed qui a Deo scientiam accipit, scit se scientiam habere, secundum illud Sapientiae 7. Dominus dedit mihi horum, quae sunt, ueram scientiam. ergo pariter scit se gratiam a Deo, scit se gratiam habere.

¶ 3. Præterea. Lumen est magis cognoscibile quam tenebra, quia secundum Apostolum ad Ephesios 5. omne quod manifestatur, lumen est: sed peccatum quod est spirituales tenebrae, per certitudinem potest sciri ab eo qui habet peccatum. ergo multo magis gratia, quae est spirituale lumen.

¶ 4. Præterea. Apostolus dicit 1. ad Corinthios 2. Nos autem non spiritum huius mundi accepimus, sed spiritum qui a Deo est, ut sciamus quae a Deo donata sunt nobis: sed gratia est primum donum Dei. ergo homo, qui accipit gratiam per spiritum sanctum, per eundem spiritum scit gratiam esse sibi datam.

¶ 5. Præterea. Genesim 22. ex persona Domini dicitur ad Abraham, Nunc cognoui quod timeas Dominum. id est, cognoscere te feci: loquitur autem ibi de timore casto, qui non est sine gratia. ergo homo potest cognoscere se habere gratiam.

SED CONTRA est, quod dicitur Eccliesiasticum 9. quod nemo scit utrum sit di-

gnus odio, uel amore: sed gratia faciens facit hominem dignum Dei amore. ergo nemo potest scire utrum habeat gratiam gratum facientem.

RESPON. Dicendum, quod tripliciter aliquis sciri potest. Uno modo per reuelationem: modo potest aliquis scire se habere gratiam: aliter enim Deus hoc aliquando aliquibus ex privilegio, ut securitatis gaudium etiam in his in eis incipiat, & confidentius & fortius opera prosequantur, & mala praesentis uideant, sicut Paulo dictum est 2. ad Corinthios 12. tibi gratia mea. Alio modo homo cognoscit se per seipsum, & hoc certitudinaliter, & sic potest scire se habere gratiam. Certitudo enim non haberi de aliquo, nisi possit diiudicari per principium: sic enim certitudo habetur de rationibus demonstratiuis per indemonstrabilia uersalia principia. Nullus autem potest scire habere scientiam alicuius conclusionis, si principium raret. Principium autem gratiae & obiectum ipse Deus, qui propter sui excellentiam est ignotus, secundum illud Iob 36. Ecce Deum uincens scientiam nostram. Et ideo eius praesentia in nobis, & absentia, per certitudinem cognosci potest, secundum illud Iob 9. Si uenerit autem uidebo eum: si autem abierit, non intelligit homo non potest per certitudinem diiudicari ipse habere gratiam, secundum illud 1. ad Corinthios 13. Sed neque me ipsum iudico: qui autem iudicatur Dominus est. Tertio modo cognoscitur gratia iudicialiter per aliqua signa. Et hoc modo cognoscere potest se habere gratiam, in quantum accipit se delectari in Deo, & continere reus, & in quantum homo non est conscius inus peccati mortalis. Secundum quem magis potest intelligi quod habetur Apocalypsis 1. Vinocum manna absconditum, quod nemo nouit: quia scilicet ille qui accipit per quandam certitudinem dulcedinis nouit, quam non experiri non accipit. Ista tamen cognitio imperturbata de Apostolo dicitur 1. ad Corinthios 4. Nihil mihi scilicet sum, sed non in hoc iustificatus sum: quia in psalmo 18. Delicta quis intelligit: ab occultis.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod illa quae essentiam sui in anima, cognoscuntur certitudinali cognitione, in quantum homo experitur illius principia intrinseca: sicut uoluntatem habetis uolendo, & uitam in operibus uita.

AD SECUNDUM dicendum, quod de ratione est, quod homo certitudinem habeat de his quae sunt scientiam: & similiter de ratione fidei est, quod homo sit certus de his, quorum habet fidem: quia certitudo pertinet ad perfectionem, in quo praedicta dona existunt: & ideo quod habet scientiam, uel fidem, certus est se habere: habet autem similis ratio de gratia & charitate huiusmodi quae perficiunt uim appetituum.

AD TERTIUM dicendum, quod peccatum pro principio & pro obiecto bonum communitate, quod nobis est notum. Obiectum autem gratiae est nobis ignotum propter similitudinem, secundum illud 1. ad Timotheum 2. inaccessibilem.

AD QVARTUM dicendum, quod Apostolus loquitur de donis gloriae, quae sunt nobis data per gratiam.

1. d. 16. ar. 3. ad 5. & 4. d. 21. q. 9. ar. 2. 601.

Li. 12. super Genesim c. 29. habet 10. 3.

certissime cognoscimus per fidem, licet non cognoscamus per certitudinem nos habere gratiam, per quam nos possumus ea promereri. Vel potest dici, quod loquitur de notitia privilegiata, quae est per revelationem. unde subdit, Nobis autem reuelavit Deus per Spiritum sanctum.

Ad quintum dicendum, quod illud verbum Abraham dictum, potest referri ad notitiam experimentalem, quae est per exhibitionem operis. In opere enim illo quod fecerat Abraham, cognoscere potuit experimentaliter se Dei timorem habere. Vel potest hoc etiam ad revelationem referri.

Super Questionis centesima decimae tertiae. Articulus primus.

QVAESTIO CXIII.

De effectibus gratiae, in decem articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de effectibus gratiae. Et primo, de iustificatione impij, quae est effectus gratiae operantis. Secundo, de merito, quod est effectus gratiae cooperantis.

CIRCA primum quaeruntur decem.

¶ **Primo**, Quid sit iustificatio impij.

¶ **Secundo**, Vtrum ad eam requiratur gratiae infusio.

¶ **Tertio**, Vtrum ad eam requiratur aliquis motus liberi arbitrij.

¶ **Quarto**, Vtrum ad iustificationem impij requiratur motus fidei.

¶ **Quinto**, Vtrum ad eam requiratur motus liberi arbitrij contra peccatum.

¶ **Sexto**, Vtrum praemissis sit connumeranda remissio peccatorum.

¶ **Septimo**, Vtrum in iustificatione impij sit ordo temporis, aut sit subito.

¶ **Octavo**, De naturali ordine eorum quae ad iustificationem occurrunt.

¶ **Nono**, Vtrum iustificatio impij sit maximum opus Dei.

¶ **Decimo**, Vtrum iustificatio impij sit miraculosa.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum iustificatio impij sit remissio peccatorum.

AD PRIMVM sic proceditur. Vt quod iustificatio impij non sit remissio peccatorum. Peccatum enim non solum iustitiae opponitur, sed omnibus virtutibus, ut ex supra dictis patet: sed iustificatio significat motum quendam ad iustitiam, non ergo omnis peccati remissio est iustificatio, cum omnis motus sit de contrario in contrarium.

¶ **Præter** Vnum quodque debet nominari ab eo quod est potissimum in ipso, ut dicitur in 2.ª de aia sed remissio peccatorum praecipue fit per fidem, secundum illud Act. 13. Fide purificans corda eorum, & per charitatem, secundum illud Prou. 10. Vniuersa delicta eorum, magis ergo remissio peccatorum debuit denominari a fide, uel a charitate, quam a iustitia.

¶ **Præter** Remissio peccatorum idem esse ut quod vocatio vocatur, qui distat, distat autem aliquis a Deo per peccatum sed vocatio iustificationem praecedit, secundum illud Ro. 8. Quos vocauit, hos & iustificauit, ergo iustificatio non est remissio peccatorum.

A SED CONTRA est, quod Rom. 8. super illud, Quos uocauit, hos & iustificauit, dicitur * glo. remissione peccatorum. ergo remissio peccatorum est iustificatio.

Glo. interlib. ibidem.

RESPOND. Dicendum, quod iustificatio passiuè accepta importat motum ad iustitiam, sicut & calefactio morum ad calorem. Cum autem iustitia de sui ratione importet quendam rectitudinem ordinis dupliciter accipi potest. Vno modo secundum quod importat ordinem rectum in ipso actu hominis. Et secundum hoc iustitia ponitur virtus quadam, siue sit particularis iustitia, quae ordinat actum hominis secundum rectitudinem in comparatione ad alium singularem hominem: siue sit iustitia legalis, quae ordinat secundum rectitudinem actum hominis in comparatione ad bonum commune multitudinis, ut patet in 5.ª Eth. Alio modo dicitur iustitia prout importat rectitudinem quandam ordinis in ipsa interiori dispositione hominis, prout est supremum hominis subditur Deo & interiores uirtutes animae subduntur supremæ, scilicet rationi. Et hanc uirtutem dispositionem uocat Philosophus in 5.ª Eth. iustitiam metaphoricè dictam. Hac autem iustitia in homine potest fieri dupliciter. vno quidem modo per motum simplicis generationis, qui est ex priuatione ad formam. Et hoc modo iustificatio posset competere et ei, qui non esset in peccato, dum homo iustitiam a Deo acciperet: sicut Adam dicitur accepisse originale iustitiam. Alio modo potest fieri homini iustitia in homine secundum rationem motus, qui est de contrario in contrarium: & secundum hoc iustificatio importat transmutationem quendam de statu iniustitiae ad statum iustitiae praedictae. Et hoc modo loquimur hic de iustificatione impij secundum illud Apostoli ad Ro. 4. Et qui non operatur, credenti autem in eum qui iustificat impium &c. Et quia motus denominatur magis a termino ad quem, quam a termino a quo, ideo huiusmodi transmutatio, qua aliquis transmutatur a statu iniustitiae per remissionem peccati, fortitur non a termino ad quem, & uocatur iustificatio impij.

cap. 1. to. 5.

Capitulum vii. tom. 5.

B Alio modo potest fieri homini iustitia in homine secundum rationem motus, qui est de contrario in contrarium: & secundum hoc iustificatio importat transmutationem quendam de statu iniustitiae ad statum iustitiae praedictae. Et hoc modo loquimur hic de iustificatione impij secundum illud Apostoli ad Ro. 4. Et qui non operatur, credenti autem in eum qui iustificat impium &c. Et quia motus denominatur magis a termino ad quem, quam a termino a quo, ideo huiusmodi transmutatio, qua aliquis transmutatur a statu iniustitiae per remissionem peccati, fortitur non a termino ad quem, & uocatur iustificatio impij.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod omne peccatum secundum quod importat quandam inordinationem meritis non subditur Deo, iniustitia potest dici praedictae iustitiae contraria, secundum illud 1. Io. 3. Omnis qui facit peccatum, & iniquitatem facit, & peccatum est iniquitas. & secundum hoc remotio cuiuslibet peccati dicitur iustificatio.

AD SECVDVM dicendum, quod fides & charitas dicitur ordinem specialem mentis humanae ad Deum secundum intellectum, uel affectum: sed iustitia importat generaliter totam rectitudinem ordinis. Et ideo magis denominatur homini transmutatio a iustitia, quam charitate, uel fide.

AD TERTIVM dicendum, quod uocatio refertur ad auxilium Dei interius mouentis, & excitantis mentem ad deserendum peccatum. Quae quidem motio Dei non est ipsa remissio peccati, sed causa eius.

D **ARTICVLVS II.**

Vtrum ad remissionem culpae, quae est iustificatio impij, requiratur gratiae infusio.

Super Questionis centesima decimae tertiae. Articulus secundus.

AD SECVDVM sic proceditur.

Vt, quod ad remissionem culpae, quae est iustificatio impij, non requiratur gratiae infusio. Potest enim aliquis remoueri ab uno contrario sine hoc, quod producat ad alterum, si contraria sint mediata: sed status culpae, & status gratiae sunt contraria mediata. est enim medius status

In art. 2. questionis centesima decimae tertiae, dubium occurrit circa rationem literarum quo ad illam propositionem, Eff. etus diuinae dilectionis in nobis, qui per peccatum tollitur, est gratia qua homo sic dignus uita aeterna. Vt

4. dif. 17. q. 1. art. 3. q. 1. & veri. q. 28. art. 8.

Prima Secundae s. Thomae.

KK 3 nan